

UDK 373.2+373.3]:004.032.6-029:82-7

DOI 10.35433/pedagogy.2(109).2022.284-300

THE USE OF HUMOROUS MEDIA PRODUCTS AT PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND PRIMARY SCHOOLS

I. I. Kuzma*

The article reflects the description of application of humorous media products at preschool educational institutions and primary schools from the perspective of the analysis of psychological and pedagogical literature. Humorous media products are viewed as multifunctional media tools used for the development of motivation, thinking, imagination, creativity and communication skills in children. Besides, they serve for the leisure time organization purposes, national-patriotic and moral education, health saving, pedagogical diagnostics, as well as for preventive purposes, in particular to prevent aggressive behavior. Also, the use of humorous media products is considered to be an effective way to reduce the level of stress and anxiety in children in the challenging conditions of military invasion.

Frequency of application of humorous media products in the interaction with children by the primary school teachers and kindergarten teachers has been diagnosed and analyzed. There have been defined the ways to improve training of future primary school teachers and kindergarten teachers at the institutions of higher education considering the application of humorous media products. They include the following forms: lectures "The problem of humor in the history of pedagogy", "Using humorous media tools for the preschoolers speech development", "Formation of transition skills of primary school students by means analysis of media with humorous potential", "Laughter therapy and health saving of preschool and primary school age children", "Humor therapy in work with children in crisis situations" in the course of study of the disciplines: "Actual problems of preschool education", "Organization of preschoolers game activities", "Introduction to pedagogy", "Pedagogical technologies at primary school", etc.; methods: interactive, game, project; means: visual (books, periodicals), audial (audio fairy tales, etc.), audiovisual (cartoons).

Ideas worth to be used at preschool educational institutions and primary schools have been identified. They refer formation of children's ability to distinguish between jokes and mockery; make jokes only in appropriate situation; to reveal the comic and the serious, the fictional and the real in humorous media products.

Key words: *humorous media products, media tools, multifunctional media tools, sense of humor, senior preschoolers, primary school students.*

* Candidate of Pedagogical Sciences (PhD in Pedagogy), Lecturer
(Ternopil Regional Municipal Institute of Postgraduate Pedagogical Education)
iryna.ihorivna.kuzma@gmail.com
ORCID 0000-0002-1219-8216

ВИКОРИСТАННЯ ГУМОРИСТИЧНОЇ МЕДІАПРОДУКЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА В ПОЧАТКОВИХ ШКОЛАХ

I. I. Кузьма

У статті на основі аналізу психологічної, педагогічної літератури відображено досвід використання гумористичної медіапродукції в закладах дошкільної освіти та початкових школах. Показано, що гумористична медіапродукція є поліфункційним медіазасобом і застосовується для розвитку мотивації, мислення, уваги, креативності, комунікативної компетентності дітей, організації дозвілля, національно-патріотичного й морального виховання, здоров'язбереження, педагогічної діагностики, а також із профілактичною метою, зокрема для попередження агресивних дій. Крім того, її використання є одним зі шляхів зменшення рівня стресу і тривожності в дітей під час воєнних подій.

Відображено результати діагностики рівня використання гумористичної медіапродукції вчителями початкової школи та вихователями закладів дошкільної освіти. Визначено способи вдосконалення підготовки майбутніх учителів і вихователів у закладах вищої освіти щодо застосування гумористичної медіапродукції: форми: лекції "Проблема гумору в історії педагогіки", "Використання гумористичних медіазасобів для розвитку мовлення дошкільників", "Формування наскрізних умінь учнів початкової школи на основі аналізу медіа з гумористичним потенціалом", "Сміхотерапія та здоров'язбереження дітей дошкільного та молодшого шкільного віку", "Гуморотерапія в роботі з дітьми, що перебувають у кризових ситуаціях" під час вивчення дисциплін "Актуальні проблеми дошкільної освіти", "Організація ігрової діяльності дошкільників", "Вступ до педагогіки", "Педагогічні технології у початковій школі" тощо; методи: інтерактивні, ігрові, проектні; засоби: візуальні (книги, періодичні видання), аудальні (аудіоказки та ін.), аудіовізуальні (мультиплікаційні фільми).

Виявлено ідеї, які заслуговують на використання в закладах дошкільної освіти та початкових школах: формування в дітей умінь розрізняти жарти та насміхання; жартувати лише там, де доречно; виявляти комічне і серйозне, вигадане і реальне в гумористичній медіапродукції.

Ключові слова: гумористична медіапродукція, медіазасоби, поліфункційні медіазасоби, почуття гумору, старші дошкільники, учні молодшого шкільного віку.

Introduction of the issue. At the current stage, the role of media education constantly strengthens, the number of its directions, as well as the media competences that are formed in children and youth, increases. Media functions expands. Some of media tools perform several functions at the same time, for example, entertaining and health saving, motivating and educating. The object of research refers humorous media; the use of humorous media products for the knowledge formation, entertainment, rest and health improvement.

People noticed the healing role of laughter in the child development a long time ago and reflected it in oral folk art. However, now a child's sense of humor is being educated at a new level. In addition, in modern conditions, when the war has become a challenge for the state, the people and, accordingly, the students, humor is the factor that reduces the level of stress

Актуальність теми. На сучасному етапі постійно посилюється роль медіаосвіти, збільшується чисельність її напрямів, а також медіакомпетентностей, які формуються в дітей та молоді. Розширюються функції медіа. Окремі з медіазасобів виконують водночас декілька ролей, наприклад, розважальну і здоров'язбережувальну, мотиваційну й пізнавальну. Ідеться про медіа гумористичного спрямування; використання гумористичної медіапродукції для формування знань, розваги, відпочинку та оздоровлення.

Цілющу роль сміху в розвитку дитини люди помітили здавна й відобразили в усній народній творчості. Проте зараз на новому рівні відбувається виховання в дитини почуття гумору. Крім того, у сучасних умовах, коли війна стала викликом для держави, народу і, відповідно, здобувачів освіти, гумор є тим чинником, який зменшує рівень

and anxiety, and laughter therapy is an effective means to relieve stress.

As it was evidenced in the presented research, media for entertainment purposes are not used enough at preschool educational institutions and primary schools. During an anonymous questionnaire in Google Forms (8 questions of open and closed type) conducted among kindergarten teachers and primary school teachers (96 participants: 64 preschool teachers and 32 primary school teachers) of Ternopil, Lviv, Khmelnytskyi regions (Master's students of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University), it was found that only the half of the respondents use means that cause laughter in children, and also teach to distinguish between jokes and mockery; demonstrate the difference between amusing and offensive behavior.

The classics of pedagogy (S. Rusova, V. Sukhomlynskyi, etc.) and modern scientists (A. Psatiy [9], A. Sirenko [12], etc.) noticed the necessity of using humor in the educational process a long time ago. P.P. Grzybowski noted that these questions were pondered by figures of different eras from antiquity to today: from Seneca to J.-J. Rousseau; from H. Fischer to J. Korczak, etc. [4: 209]. More than 70 years ago, the classic of Ukrainian pedagogy V. Sukhomlynskyi wrote that "a child cannot live without laughter. When children laugh, you can't be angry" [7: 18]. He saw the teacher's task in "educating a sense of noble humor: the ability to combine joyful wonder with sympathy, empathy, compassion. A little person who, smiling, sympathizes and feels sorry, will never mock a person, make fun of him/her, when it is necessary to help" [16: 579].

Current state of the issue. The essence of the term "a sense of humor" was studied by V. Propp, E. Rutman, and Z. Freud, who saw its interconnection with the feeling of joy; E. de Bono equated the sense of humor with the creative process, during which the value of something is established. Humor as a special view of the world, a specific experience of the contradiction of a perceived object, in the aesthetic assessment of which the serious and the funny are combined with the predominance

стресу і тривожності, а сміхотерапія – ефективний засіб лікування стресу.

Як засвідчують власні наукові пошуки, у закладах дошкільної освіти та початкових школах медіа з розважальною метою використовуються недостатньо. Під час анонімного анкетування в Google Forms (8 запитань відкритого і закритого типу), проведеного нами серед вихователів та вчителів початкових шкіл (96 учасників: 64 вихователі закладів дошкільної освіти та 32 учителі початкових шкіл) Тернопільської, Львівської, Хмельницької областей (магістрантів ТНПУ імені В. Гнатюка), з'ясовано, що лише половина респондентів застосовують засоби, що викликають сміх у дітей, а також навчають розрізняти жарти та насміхання; те, що розважає і те, що ображає.

Необхідність використання гумору в освітньому процесі класики педагогіки (С. Русова, В. Сухомлинський та ін.) та сучасні науковці (А. Псатій [9], А. Сіренко [12] тощо) зауважили давно. П.П. Гжибовський зазначав, що над цими питаннями роздумували діячі різних епох від античності і до сьогодні: від Сенеки до Ж.-Ж. Руссо; від Г. Фішера до Я. Корчака тощо [4: 209]. Понад 70 років тому класик української педагогіки В. Сухомлинський писав, що "дитина не може жити без сміху. Коли діти сміються, не можна сердитись" [7: 18]. Він убачав завдання педагога в тому, щоб "виховувати почуття благородного гумору: здатність поєднувати радісний подив із співчуттями, співпереживаннями, жалістю. Маленька людина, яка, усміхаючись, співчуває й жаліє, ніколи не буде насміхатись над людиною, висміювати її тоді, коли треба допомогти" [16: 579].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність поняття «почуття гумору» вивчали В. Пропп, Е. Рутман, З. Фрейд, які вбачали його взаємозв'язок із почуттям радості; Е. де Боні ототожнював почуття гумору з творчим процесом, під час якого встановлюється цінність чогось. Гумор як особливий погляд на світ, специфічне переживання суперечливості об'єкта, що сприймається,

of the positive moment in the funny, were considered by Montesquieu, L. Sacchetti and others.

The terminological apparatus and the technologies of the formation of preschool and primary school children's media literacy are the subject of research by K. Binytska [21], O. Dubaseniuk [3], T. Ivanova [21], H. Marchenko [3], H. Tereshchuk [18], O. Yankovych [18; 21] and others. However, these scientists do not consider the importance of humorous media products for increasing the effectiveness of educational process.

The works of O. Kretova [6], O. Pysarchuk [10], A. Psatii [9], V. Sitkar [13], V. Chaika [10], etc. are devoted to the problem of using humorous media products.

O. Kretova reflected the historical roots of the problem of using humor as a pedagogical tool. Its popularization in education took place on the background of the development of Humanistic Pedagogy and Psychology. They originate approximately from the 60s and 70s of the last century and initiate the so-called child-centrism in education, when all attention is directed specifically to a child as the main figure of the educational process, who has equal rights with a teacher. That means, in other words, that a child from the object of educational influence becomes a full-fledged subject of pedagogical communication and the educational process. Such a reorientation in pedagogy is primarily associated with the names of innovative educators, "the Sixtiers" (also known as Shistdesiatnyky) in pedagogy – Sh. Amonashvili, V. Shatalov and others [6].

However, after Sh. Amonashvili, the topic of humor in education was again forgotten for a while – in pedagogy there were more urgent issues that needed an exigent solution.

The use of humor at preschool educational institutions and primary schools is studied by N. Havrysh [5], S. Kurinna [5], M. Saharda [11], N. Samsoniuk [11], A. Sirenko [12], N. Starovoitenko [14; 15] and others. In particular, N. Starovoitenko revealed the essence, structure and content of a sense

в естетичній оцінці якого поєднується серйозне і смішне при перевазі позитивного моменту в смішному, розглядали Ш. Монтеск'є, Л. Саккетті та ін.

Термінологічний апарат та технології формування медіаграмотності дітей дошкільного і молодшого шкільного віку є предметом досліджень К. Біницької [21], О. Дубасенюк [3], Т. Іванової [21], Г. Марченко [3], Г. Терещука [18], О. Янкович [18; 21] та ін. Проте ці науковці не розглядають значення гумористичної медіапродукції для підвищення ефективності освітнього процесу.

Проблемі використання гумористичної медіапродукції присвячені праці О. Кретової [6], О. Писарчук [10], А. Псатій [9], В. Сіткаря [13], В. Чайки [10] тощо.

О. Кретова відобразила історичні корені проблеми використання гумору як педагогічного засобу. Його популяризація в освіті відбувалася на тлі розвитку гуманістичної педагогіки та психології, які беруть свій початок приблизно із 60–70-х років минулого століття і започатковують у вихованні так званий дитиноцентризм, коли вся увага спрямовується саме на вихованця як основну фігуру виховного процесу, що має рівні права з вихователем. Тобто, говорячи іншими словами, вихованець із об'єкта виховного впливу постає повноцінним суб'єктом педагогічного спілкування та освітнього процесу. Така переорієнтація в педагогіці пов'язується насамперед з іменами педагогів-новаторів, "шістдесятників" у педагогіці – це Ш. Амонашвілі, В. Шаталов та інші [6].

Проте після Ш. Амонашвілі тема гумору у вихованні та навчання знову на деякий час була забута – у педагогіці знаходилися більш нагальні питання, які потребували свого термінового розв'язання.

Використання гумору в закладах дошкільної освіти та початкових школах студіюють Н. Гавриш [5], С. Курінна [5], М. Сагарда [11], Н. Самсонюк [11], А. Сіренко [12], Н. Старовойтенко [14; 15] та ін. Зокрема, Н. Старовойтенко розкрила сутність, структуру і зміст

of humor in children of senior preschool and primary school age; substantiated the method of educating a sense of humor in older preschoolers and younger schoolchildren in modern conditions of family and social education [15: 4-5]. Folklore and heritage of Folk Pedagogy were added to the arsenal of the pedagogical means of education. The scientist collected folk humorous works for children, which served as a fixed content of education: funny riddles, proverbs, fables, humorous tales, poems and songs, holosylky [uttering certain sounds or phrases in the text as long as possible], movchalky [poems, after voicing which everyone falls silent], obzvyvalky [name-calling poems], myrylky [poems for reconcile], tongue twisters, counters, folk smiles, various types of games with folklore components – prymovlianky, etc. In her work, the substantiation of the expediency of their use in the educational process has been presented. As a specific means of influence, children's comedy films and cartoons, tricks, comics, and their discussion gained popularity [15: 10].

Training the teaching staff for the use of humor is reflected by O. Kretova, who notes: "Our own teaching experience in higher education is also convincing: graduate students are practically unaware of the role of humor as a pedagogical tool, so they are unlikely to use it in their own pedagogical activities" [6: 2]. In addition, the scientist points out that these observations are also confirmed in the research of N. Starovoitenko, according to which the majority of teachers-kindergarten teachers even if are aware of the importance of using humor as an effective pedagogical tool recognize their own unpreparedness for these activities (a large part of the interviewed admits that rarely uses humor as a means of influencing children or optimizing pedagogical communication) [6: 2].

Outline of unresolved issues brought up in the article. At the same time, the positive experience is insufficiently reflected and the ways to improve the use of humorous media products at preschool educational institutions and primary schools are not defined. Only isolated

почуття гумору в дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку; обґрунтувала методiku виховання почуття гумору в старших дошкільників і молодших школярів у сучасних умовах родинно-суспільного виховання [15: 4-5]. До арсеналу педагогічних засобів виховання залучалися фольклор, надбання народної педагогіки. Науковець збрала народні гумористичні твори для дітей, які виконували роль фіксованого змісту виховання: веселі загадки, прислів'я, небилиці, жартівливі казки, віршики і пісні, голосилки, мовчалки, обзивалки, мирилки, скоромовки, лічилки, народні усмішки, різні види ігор із фольклорними компонентами – примовлянками. У її роботі подано обґрунтування доцільності використання їх у виховному процесі. Як специфічні засоби впливу популярності набули дитячі комедійні фільми і мультфільми, фокуси, комікси, їхнє обговорення [15: 10].

Підготовку педагогічних працівників до використання гумору відобразила О. Кретова, яка зазначає: "Наш власний викладацький досвід у вищій школі теж переконує: студенти-випускники практично не усвідомлюють роль гумору як педагогічного засобу, тому навряд чи будуть його використовувати у власній педагогічній діяльності" [6: 2]. Крім того, науковиця вказує, що ці спостереження підтверджені і в дослідженні Н. Старовойтенко, відповідно до якого більшість учителів-вихователів якщо й усвідомлюють важливість використання гумору як ефективного педагогічного засобу, проте визнають власну неготовність до цієї діяльності (значна частина опитаних зізнається, що рідко використовує гумор як засіб впливу на учнів чи оптимізації педагогічного спілкування) [6: 2].

Водночас недостатньо відображений позитивний досвід і не визначені шляхи поліпшення використання гумористичної продукції в закладах дошкільної освіти та початкових школах. Виявлено лише поодинокі розвідки, підтверджені за допомогою статистичних методів, присвячені вивченню ефективності гумору в освітньому процесі.

research, confirmed with the help of statistical methods, dedicated to the study of humor effectiveness in the educational process were found.

Aim of research is to highlight the experience of using humorous media products at preschools educational institutions and primary schools, to determine the prospects for further improvements on its application.

Results and discussion. The need for the formation of key competencies for life in preschoolers and primary school students prompts kindergarten teachers and teachers to study and fulfill the requirements of preschool and primary education standards. These documents provide for continuity between preschool and primary education. It is also traced through the formation of cross-cutting skills that are common to preschool and primary education: to show creativity and initiative, to manage emotions, to express and justify one's own opinion, to think critically, to make decisions, to solve problems and to cooperate in a team.

The analysis of legislative acts, programs, preschool and primary education standards [1; 2] confirms the presence of a large number of results that must be demonstrated by a preschool and primary school student. Among them, having a sense of humor is not indicated, therefore, its formation is often not paid attention to. Instead, there are many serious requirements. At the same time, touching on the humor problems and other problems important for preschool and primary education is indirectly monitored. For example, the personal competence of a preschooler – that is optimistic feelings [1: 7].

M. Habliani, describing the experience of using humorous works of art to develop the communicative competence of preschoolers, singled out the following functions of these works: to develop children's logical thinking, auditory imagination; phonemic hearing, a sense of humor; coherent explanatory speech; mental operations (analysis, synthesis); children's attention and imagination, thinking, memory, speech, voluntary attention, creative imagination, positive

Мета: висвітлити досвід використання гумористичної медіапродукції в закладах дошкільної освіти і початкових школах та визначити перспективи вдосконалення роботи з її застосування.

Виклад основного матеріалу. Необхідність формування ключових компетентностей для життя в дошкільників та учнів молодшого шкільного віку спонукає вихователів і вчителів до вивчення й виконання вимог стандартів дошкільної та початкової освіти. У цих документах передбачено дотримання наступності між дошкільною та початковою освітою. Вона простежується й через формування наскрізних умінь, що є спільними для дошкільної та початкової освіти: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі.

Аналіз законодавчих актів, програм, стандартів дошкільної та початкової освіти [1; 2] засвідчує наявність великої кількості результатів, що має продемонструвати здобувач освіти. Серед них не зазначено володіння почуттям гумору, тому часто його формуванню не приділяють уваги. Є багато серйозних вимог. Водночас побічно відстежуються дотичність проблем гумору та інших важливих для дошкільця і початкової школи проблем. Наприклад, особистісна компетентність дошкільника – це оптимістичні переживання [1: 7].

М. Габліані, описуючи досвід використання гумористичних художніх творів для розвитку комунікативної компетентності дошкільників, виділила такі їхні функції: розвинути в дітей логічне мислення, слухову уяву; фонематичний слух, почуття гумору; зв'язне пояснювальне мовлення; розумові операції (аналіз, синтез); увагу та уявлення дітей, мислення, пам'ять, мовлення, довільну увагу, творчу уяву, позитивну навчальну мотивацію, винахідницькі здібності, уміння до творчих роздумів та ін. [12: 13-14].

Незважаючи на виявлену в

learning motivation, inventive abilities, ability to creative thinking, etc. [12: 13-14].

Despite the problem of insufficient attention to the development of a sense of humor in children, identified in the literary sources, the lack of media that provokes children's laughter, positive experience at preschool educational institutions and primary schools is also reflected.

For example, back in 1991, M. Saharda and N. Samsoniuk [12] covered the experience of using V. Verhovynets' book at a kindergarten. He studied the peculiarities of Ukrainian Folk Pedagogy, in particular, its huge folklore potential for the formation of a happy, full-fledged, healthy child in soul and body. In the collection "Pro rukhlyvi ihry zi spivamy" [About Moving Games with Songs], V. Verhovynets argued that joy, laughter, and a game were the main things in the educational process, in the organization of a healthy lifestyle for children [20: 3-6].

N. Baida, a kindergarten teacher at the preschool educational institution No. 17 of the Smila City Council of the Cherkasy Region, having realized the protective function of humorous works to increase the vitality of the body, their role in the speech development, setting children in a cheerful mood, unobtrusive instructions, writes humorous poems for preschoolers and primary school students by herself [12: 6].

O. Herasymenko, a kindergarten teacher at the preschool educational institution the nursery-kindergarten of the combined type No. 7 in Uman, Cherkasy region, uses fables, primarily by L. Hlibov, in the educational process. By reading fables, the kindergarten teacher believes, you can cultivate in children the framework of moral guide. These works are imbued with goodness and fairy tales [12: 20-21].

V. Hryhorash, a kindergarten teacher at the "Golden Fish" preschool educational institution (nursery-kindergarten) of the Monasteryshche City Council of the Cherkasy region, uses the poetry of the unsurpassed master of humor Hrytsko Boiko. The poet, like no one else, was able not only to entertain young readers, but also to wittily and shamelessly show the most diverse defects of the children's character with warmth and kind humor

літературних джерелах проблему недостатньої уваги до розвитку почуття гумору в дітей, нестачу медіа, що викликають дитячий сміх, у закладах дошкільної освіти та початкових школах відображено й позитивний досвід.

Наприклад, ще в 1991 р. М. Сагарда, Н. Самсонюк [11] висвітлили досвід використання книги В. Верховинець у дитячому садку. Він вивчав особливості української народної педагогіки, зокрема її величезний фольклорний потенціал щодо формування щасливої, повноцінної, здорової душею й тілом дитини. У збірці "Про рухливі ігри зі співами" В. Верховинець зазначав, що радість, сміх, гра є головними у виховному процесі, в організації здорового способу життя малечі [20: 3-6].

Н. Байда, вихователь закладу дошкільної освіти № 17 Смілянської міської ради Черкаської області, усвідомивши захисну функцію жартівливих творів для підвищення життєвих сил організму, їхню роль для розвитку мовлення, налаштування вихованців на веселий настрій, ненав'язливого повчання дітей, сама пише гумористичні вірші для дошкільнят та учнів молодшого шкільного віку [12: 6].

О. Герасименко, вихователь дошкільного навчального закладу ясла-садок комбінованого типу № 7 м. Умані Черкаської області, в освітньому процесі використовує байки, передусім Л. Глібова. Читаючи байки, уважає педагог, можна прищепити дітям основи правильних життєвих принципів. Ці твори просякнуті добром і казкою [12: 20-21].

В. Григораш, вихователь дошкільного навчального закладу (ясла-садок) "Золота рибка" Монастирищенської міської ради Черкаської області, використовує поезії неперевершеного майстра гумору Грицька Бойка. Поет, як ніхто інший, умів не просто розважати молодих читачів, а й із теплим, добрим гумором дотепно й незлобливо показати найрізноманітніші вади дитячого характеру [4: 28].

Н. Флорінська, Т. Гриценко, вихователі дошкільного навчального закладу ясла-

[12: 28].

N. Florinska, T. Hrytsenko, the kindergarten teachers at the preschool educational institution the nursery-kindergarten No. 25 in Uman, Cherkasy region, noted that educating a sense of humor should be the task not only of the preschool educational institution, but also of the family. In their opinion, "to form a sense of humor from childhood is to prepare a child for life, for a dignified struggle with trials and difficulties. [Adults] Make a child laugh not only for fun. It is done in order to educate in a child a sense of humor – a precious quality that, when the child grows up, will increase his/her resistance to any adverse environment and will place his/her high above trifles and quarrels" [12: 31]. It is rightly believed that exactly humor is often the shortest distance from the kindergarten teacher's idea to the child's consciousness.

Also, N. Florinska, T. Hrytsenko use different forms and methods of work in practical activities to form a sense of humor in children, both at classes and during the day, during various routine moments. They pay special attention to familiarizing children with prose and poetic humorous works of Ukrainian and foreign poets and writers. The work of such writers as H. Boyko, P. Voronko, P. Hlazovyi, Ostap Vyshnia, H. Khymych, M. Stelmakh and many others is invaluable [12: 31].

At the kindergarten No. 25 in Uman, children have the opportunity to look at artistic postcards and funny pictures on their own. During the story role-playing games "The Store", "The Supermarket", "The Model Agency", "The Advertising Agency" and games according to the socio-economic program "Aflatot", the kindergarten teachers use pictures, toy money with humorous images. Children choose this money and can also create them by themselves. It develops imagination, creative abilities and improves the children's mood. During the entertainment events and dramatizations, the kindergarten teachers use musical and humorous games. These fun games put everyone in a good mood. The most favorite musical and humorous games of children, according to the kindergarten teachers, are the following: "Guess the Melody", "The Best

садок № 25 м. Умані Черкаської області, зауважили, що виховання почуття гумору має бути завданням не тільки дошкільного закладу, а й сім'ї. На їхню думку, "формуванню почуття гумору з дитинства – це підготовка дитини до життя, до гідної боротьби з випробуваннями і труднощами. Смішать дитину не тільки для веселощів. Смішать для того, щоб виховати в неї почуття гумору – дорогоцінну якість, яка, коли дитина підросте, збільшить її опір будь-якого несприятливого середовища і поставить її високо над дрібницями і сварками" [12: 31]. Справедливо вважають, що нерідко саме гумор є найкоротшою відстанню від ідеї вихователя до свідомості вихованця.

Також Н. Флорінська, Т. Гриценко для формування почуття гумору в дітей у практичній діяльності використовують різні форми та методи роботи як на заняттях, так і протягом дня, під час проведення різних режимних моментів. Особливу увагу вони звертають на ознайомлення дітей із прозовими та поетичними гумористичними творами українських та зарубіжних поетів та письменників. Неоціненною є творчість таких письменників, як Г. Бойко, П. Воронько, П. Глазовий, Остап Вишня, Г. Химич, М. Стельмах та багатьох інших [12: 31].

У дитячому садку № 25 м. Умані діти мають можливість самостійно розглядати художні листівки і картинки жартівливого змісту. Під час проведення сюжетно-рольових ігор "Магазин", "Супермаркет", "Моделне агентство", "Рекламне агентство" та ігор за соціально-економічною програмою "Афлатот" вихователі використовують картинки, гроші з гумористичними зображеннями, і діти самі вибирають їх, а також самі можуть їх створювати. Це розвиває фантазію, творчі здібності та викликає покращення настрою дітей. Під час проведення розважальних заходів та драматизацій вихователі використовують музично-гумористичні ігри. Ці веселі ігри всім покращують настрій. Найулюбленішими музично-гумористичними іграми дітей, як стверджують вихователі, є такі: "Вгадай

Video Clip", "Dance Number", "Musicians", "Musical Comedy", "The Best Voice", "Musical Round Dance". Children change into clothes for the performance, they can choose a wig, a microphone, there is a large set of modern and classical music discs [12: 33].

L. Chorna, a kindergarten teacher at the "Kalynka" Tsvitkiv preschool educational institution (kindergarten) of the Horodyshe District Council, uses humorous works for children, in particular by the following authors: S. Rudanskyi, Ostap Vyshnia, P. Hlazovyi, P. Kliuchyna, Ye. Dudar, O. Chornohuz, P. Voronko, L. Kostenko, Ye. Hutsalo, H. Boiko, T. Kolomiets, B. Stelmakh, M. Stelmakh, I. Sichovyk, M. Petrenko and many others – for the speech development, entertainment, moral and ethical education. In addition, thanks to humorous works, children get to know the centuries-old folk culture of laughter and learn to find strength to overcome various life problems [12: 153].

In her work with preschoolers, L. Chorna tries to use various works of humorous literature – jokes, humorous tales, joke poems, proverbs and sayings. So that the children can better understand the funny, she shows the reaction to it using her own example. Then she teaches them the ability to use jokes in some difficult situation, so that they can react optimistically to the problem and consciously solve it, but not see only the negative in difficulties. She uses genres of laughter culture not only at classes, but also in various other situations. Due to jokes, the tension in a negative situation is immediately relieved and a friendly and positive atmosphere, an optimistic perspective on life is formed [12: 153].

So, educational institutions have accumulated positive experience in educating a sense of humor in children. However, there are not enough scientific sources devoted to the use of humorous media products in education, in particular, at preschool educational institutions and primary schools.

The theoretical aspects of the use of media with humorous potential are also insufficiently substantiated. There are several classifications of media tools, in

мелодію", "Найкращий відеокліп", "Танцювальний номер", "Музиканти", "Музична комедія", "Кращий голос", "Музичний хоровод". Діти переодягаються в одяг для виступу, можуть вибрати перуку, мікрофон, є велика підбірка дисків сучасної та класичної музики [12: 33].

Л. Чорна, вихователь Цвітківського дошкільного навчального закладу (дитячий садок) "Калинка" Городищенської районної ради, використовує гумористичні твори для дітей, зокрема таких авторів: С. Руданський, Остап Вишня, П. Глазовий, П. Ключина, Є. Дудар, О. Черногуз, П. Воронько, Л. Костенко, Є. Гуцало, Г. Бойко, Т. Коломієць, Б. Стельмах, М. Стельмах, І. Січовик, М. Петренко та багатьох інших – для розвитку мовлення, розваги, морально-етичного виховання. Окрім того, завдяки гумористичним творам діти пізнають багатовікову народну сміхову культуру та вчаться знаходити сили для подолання різних життєвих проблем [12: 153].

У роботі з дошкільниками Л. Чорна намагається використовувати різні твори сміхової літератури – жарти, жартівливі казки, вірші-жарти, прислів'я та приказки. Щоб краще могли зрозуміти смішне, вона показує дітям реакцію на це на власному прикладі. Потім навчає їх умінню застосовувати жарти в якійсь складній ситуації, щоб вони могли оптимістично реагувати на проблему і свідомо її вирішувати, а не бачити в труднощах лише негатив. Вона застосовує жанри сміхової культури не лише на заняттях, а й у різних інших ситуаціях. Завдяки жарту одразу ж знімається напруження в негативній ситуації та створюється дружна і позитивна атмосфера, формується оптимістичний погляд на життя [12: 153].

Отже, у закладах освіти накопичений позитивний досвід виховання почуття гумору в дітей. Проте наукових джерел, присвячених використанню в освіті, зокрема в закладах дошкільної освіти та початкових школах, гумористичної медіапродукції, є недостатньо.

Недостатньо обґрунтовані й теоретичні аспекти застосування медіазасобів із

particular, their division into visual, audial, and audiovisual is widespread. It is also worth classifying media tools into monofunctional (perform one or two functions) and multifunctional (perform many functions).

At preschool educational institutions and primary schools, it is necessary to increase exactly multifunctional media tools with humorous potential (books with stories, fairy tales, oral folk works of a humorous nature – visual media tools; audio fairy tales – audial media tools, etc.), which are the source of information, creative ideas, stimulate the development of mental functions, including motivation to study, contribute to national-patriotic, moral-ethical education, and children's health saving at the same time. These media tools also perform an integrative function, which consists in using them to realize several goals, harmonizing these goals among themselves, because they teach children how to live, how to solve problems, motivate children to study, educate and develop, etc. at the same time. And the way of perceiving humorous works can be the basis of pedagogical diagnostics.

However, media products with humorous potential are often underestimated by parents, teachers, and educators, as state standards and curricula emphasize mastery of key competencies for life, cross-cutting skills. However, you often cannot master them without humor. Moreover, humor helps to improve the quality of education.

The research by A. Ziv, who studied the impact of a humorous presentation of the lecture material on the students' academic progress during the semester, showed that the participants in the group who listened to the humorous course got higher average grades [9: 33]. Similar conclusions were made in the study of P. Neff, J.-M. Deweale [8], who found that humor improved the atmosphere and reduced anxiety level. However, R. Taleb, H. Itani, and others [17] stress that jokes should be appropriate. Their research showed that mockery, sarcasm, humor that is not related to the course is considered inappropriate by students. Inappropriate humor distracts attention and disrupts the formal atmosphere.

Based on the analysis of the scientific

гумористичним потенціалом. Є декілька класифікацій медіазасобів, зокрема поширений поділ їх на візуальні, аудальні та аудіовізуальні. Варто також класифікувати медіазасоби на монофункційні (виконують одну-дві функції) та поліфункційні (виконують багато функцій).

У закладах дошкільної освіти та початкових школах необхідно нарощувати саме поліфункційні медіазасоби з гумористичним потенціалом (книги з оповіданнями, казками, усною народною творчістю гумористичного характеру – візуальні медіазасоби; аудіоказки – аудальні медіазасоби тощо), які водночас є джерелом інформації, креативних ідей, стимулюють розвиток психічних функцій, зокрема й мотивації до навчання, сприяють національно-патріотичному, морально-етичному вихованню, здоров'язбереженню дітей. Ці медіазасоби виконують також інтегративну функцію, що полягає у використанні їх для реалізації декількох цілей, гармонізації їх між собою, адже водночас навчають дітей, як жити, як вирішувати проблеми, мотивують до навчання, виховують і розвивають тощо. А спосіб сприймання гумористичних творів може бути покладений в основу педагогічної діагностики.

Однак медіапродукція з гумористичним потенціалом часто недооцінена батьками й педагогічними працівниками, оскільки в державних стандартах, навчальних програмах акцент зроблено на опануванні ключових компетентностей для життя, наскрізних умінь. Проте без гумору часто ними не оволодієш. Більше того, гумор сприяє поліпшенню якості освіти.

Дослідження А. Зіва, який вивчав вплив гумористичного викладу матеріалу лекцій на успішність студентів протягом семестру, засвідчили, що учасники в групі, які слухали гумористичний курс, отримали вищі середні оцінки [9: 33]. Схожі висновки зроблені і в дослідженні П. Неффа, Ж.-М. Деваеля [8], які з'ясували, що гумор покращує атмосферу та зменшує рівень тривожності. Проте Р. Талеб, Г. Ітані та ін. [17] наголошують,

sources and our own empirical research, we can make an assumption that the use of the humorous media products potential, training of future kindergarten teachers and primary school teachers for this work are often underestimated and are not a priority direction of modern scientific research.

In order to confirm or refute this assumption, we conducted research among kindergarten teachers and primary school teachers of Ternopil, Lviv, and Khmelnytskyi regions (Master's students of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University). 96 respondents (64 kindergarten teachers and 32 primary school teachers) took part in the survey (anonymous questionnaire). 8 questions of open and closed type were proposed.

More than the half of participants of the survey (54.1% of respondents) answered affirmatively to the question "Do you form children's ideas about humor and everything related to it?" At the same time, 20 kindergarten teachers (31.2% of interviewed kindergarten teachers) and 24 primary school teachers (75% of interviewed primary school teachers) gave a negative answer. Kindergarten teachers noted the following forms and methods of educating a sense of humor in children: reading humorous stories, anecdotes, fables, proverbs, sayings (folk humor) with further discussion; learning of potishky [short songs or poems with a humorous, joking content of a game orientation], myrylky [poems for reconcile] by heart; the use of funny poems (veselynky), sometimes in a distorted form, songs, funny words; conversations on the topics of how you can joke and how you shouldn't, etc.; reading and acting out humorous poems, stories; elements of storytelling, when children create funny endings to fairy tales; discussion of funny pictures that often have inconsistencies; organization of moments of humor, various festivals of laughter, comedy parties. At the same time, it is important to teach children to understand the funny in literary works and images, to show ways to adequately respond to jokes, to encourage children to make compatible jokes.

Primary school teachers skipped this and other questions that required an extended answer.

Preschool teachers indicated that they

що жарти мають бути доречними. Їхнє дослідження засвідчило, що глузування, сарказм, гумор, який не має відношення до курсу, студенти вважають як недоречні. Недоречний гумор відволікає увагу і порушує офіційну атмосферу.

На основі аналізу наукових джерел, власних емпіричних досліджень, можемо зробити припущення, що використання потенціалу гумористичної медіапродукції, підготовка майбутніх вихователів та вчителів початкової школи до цієї роботи часто недооцінені й не є пріоритетним напрямом сучасних наукових пошуків.

Для того щоб підтвердити чи спростувати це припущення, ми провели дослідження серед вихователів та вчителів початкових шкіл Тернопільської, Львівської, Хмельницької областей (магістрантів ТНПУ імені В. Гнатюка). В анкетуванні взяли участь 96 респондентів (64 вихователі закладів дошкільної освіти та 32 учителі початкових шкіл). Було запропоновано 8 запитань відкритого і закритого типу.

На запитання "Чи формуєте уявлення дітей про гумор і все, що з ним пов'язано?" ствердно відповіли 52 респонденти (54,1% опитаних). При чому, негативну відповідь дали 20 вихователів закладів дошкільної освіти (31,2% опитаних вихователів) і 24 учителі початкових шкіл (75% опитаних учителів). Вихователі серед форм і методів виховання почуття гумору в дітей зазначали такі: читання гуморесок, анекдотів, небилиць, прислів'їв, приказок (народного гумору) із подальшим обговоренням; вивчення потішок, мирилок тощо; використання веселих віршів (веселинок), інколи в перекрученій формі, пісень, кумедних слів; бесіди на теми, як можна жартувати, а як не слід, тощо; читання і розігрування жартівливих віршів, оповідань; елементи сторітелінгу, коли діти придумують веселі кінцівки до казок; обговорення смішних картинок, які часто мають невідповідності; організація хвилинок гумору, різноманітних свят сміху, гуморин. Важливо при цьому вчити дітей розуміти смішне в літературних творах та зображеннях, показати способи

form preschoolers' ideas about humor in game activities, during integrated classes, speech development, physical education, during fun hour with the use of musical accompaniment and visual arts.

It is worth noting that in work with children, kindergarten teachers use many different humorous books – visual media tools. Respondents, in particular, named the following: fables by L. Hlibov, humorous stories by Ostap Vyshnia, "Chudernatski virchi" [Strange Poems] and "Limeryky" [Limericks] by Sashko Dermanskyi, "Smishinky-Veselynyky" by Hrytsko Boiko, "Shchob ditkam bulo veselo" [Let the Children Have Fun], the collection "Makivka" [Poppyhead], "Ivanna i vanna" [Ivanna and the Bath] by Olesia Mamchych, "Khto zh pytatyme kota?" [Who Will Ask the Cat?] by Annett Herioh, "Dyvni liudy" [Strange People] by Artem Chapai, "Virshaky-rozbyshaky" by Anatolii Kostetskyi, "Nechui Nevmyrushchyi" by Oleksandra Orlova, etc.

The spectrum of using Ukrainian folklore with the elements of humor is also wide. These are proverbs, sayings, fables, folk tales, legends, stories, songs (for example, "Hrytsiu, Hrytsiu, do roboty" [Hrytsiu, Hrytsiu, Go to Work]), jokes, ditties, potishky [short songs or poems with a humorous, joking content of a game orientation], myrylky [poems for reconcile], drazhnylky [poems for teasing], etc. It should be emphasized that the texts of these folklore genres are mostly printed in books and magazines, which are the visual media tools. If it is possible to listen to audio recordings of these genres, then such media tools are aural.

Kindergarten teachers also named the humorous cartoons (audiovisual media tools) that they use in work with children: "Khodyt harbuz po horodu" [Pumpkin Walks in the Garden], "Yak kozaky u futbol hraly" [How the Cossacks Played Football], "Lezhen", "Kop and Shtyk", "Istoriia odnogo porosiatka" [The Story of One Piglet], "Litachok Lip" [Lip the Airplane], "Pryhody Kotyhoroshka ta yoho друзів" [The Adventures of Kotyhoroshko and His Friends], "Svynka Peppa" [Peppa Pig], "Kapryz" [Whim], etc. The respondents noted the following cartoons that are used during the exercises: "A Ram-Zam-Zam", "Bulka"

адекватного реагування на жарти, заохочувати дітей до сумісних жартів.

Учителі початкових шкіл це та інші запитання, які передбачали розгорнуту відповідь, пропускали.

Вихователі вказали, що формують уявлення дошкільників про гумористичне в ігровій діяльності, під час інтегрованих занять, розвитку мовлення, фізкультури, на веселій годині з використанням музичного супроводу та засобів образотворчого мистецтва.

Варто відзначити, що в роботі з дітьми вихователі використовують багато різноманітних гумористичних книг – візуальних медіазасобів. Респонденти, зокрема, назвали такі: байки Л. Глібова, гуморески Остапа Вишні, "Чудернацькі вірші" та "Лімерики" Сашка Дерманського, "Смішинки-веселинки" Грицька Бойка, "Щоб діткам було весело", збірка "Маківка", "Іванна і ванна" Олесі Мамчич, "Хто ж питатиме kota?" Аннетт Герйог, "Дивні люди" Артема Чапая, "Віршаки-розбишаки" Анатолія Костецького, "Нечуй Невмирущий" Олександри Орлової тощо.

Широким є і спектр використання українського фольклору з елементами гумору. Це прислів'я, приказки, байки, народні казки, легенди, оповідання, пісні (наприклад "Грицю, Грицю, до роботи"), жарти, частівки, потішки, мирилки, дразнилки тощо. Необхідно наголосити, що тексти цих фольклорних жанрів надруковані здебільшого в книжках, журналах, що є візуальними медіазасобами. Якщо ж є можливість прослухати аудіозаписи цих жанрів, то такі медіазасоби є аудальними.

Також вихователі назвали і гумористичні мультиплікаційні фільми (аудіовізуальні медіазасоби), які використовують у роботі з дітьми: "Ходить гарбуз по городу", "Як козаки у футбол грали", "Лежень", "Коп і Штик", "Історія одного поросятка", "Літачок Ліп", "Пригоди Котигорошка та його друзів", "Свинка Пеппа", "Каприз" та ін. Респонденти відзначили такі мультфільми, які використовують під час руханок: "А Рам-Зам-Зам", "Булька", "Киця Кицяня", «Корова Кльова» тощо. Варто наголосити, що цікавим

[Bubble], "Kytsia Kytsiunia" [Cat-Pussycat], "Korova Kliova" [The Cool Cow], etc. It is worth emphasizing that the "Z liuboviu do ditei" [With Love for Children] YouTube channel is an interesting media resource with high-quality content. This is an original Ukrainian-language project for children, which contains funny children's songs, interesting alphabets, exercises, educational videos and cartoons. As evidenced by the results of the survey, kindergarten teachers often use this YouTube channel.

More than the half of respondents (53.1%) answered affirmatively to the question "Do you teach children to distinguish between humorous and serious, comic and sarcastic, sincere laughter and mockery?" At the same time, it is this activity that needs to be strengthened, because an unsuccessful joke or teasing can be the elements of bullying. The surveyed teachers and kindergarten teachers noted that they explain to children about the possibility of insulting friends by taunting.

The survey results proved that the formation of children's ideas about humor and everything related to it is not carried out systematically (only almost the half (54.1%) of the interviewed kindergarten teachers and primary school teachers gave an affirmative answer). Moreover, the majority of interviewed teachers (75% of 32 participants-teachers) answered that they did not conduct similar activities. However, we believe that ideas about humor at a primary school are formed in the lessons and in extracurricular activities, so teachers do not single out this activity as purposeful.

Respondents mention that the development of the ability to understand jokes, in particular in the media tools, to respond adequately to them, to joke in general, but not to offend others, is important in the process of forming the ideas about humor and everything related to it. After all, teasing can become an element of bullying, not only in a primary school age, but also in a preschool age.

Kindergarten teachers identified a large number of visual and audiovisual media tools that are used in their work to form the ideas about humor and everything related to it. Primary school teachers skipped questions that required an extended answer.

медіаресурсом із якісним контентом є ютуб-канал «З любов'ю до дітей». Це оригінальний українськомовний проєкт для дітей, де розміщені веселі дитячі пісні, цікаві абетки, руханки, розвивальні відео та мультики. Як засвідчують результати опитування, вихователі часто використовують цей ютуб-канал.

На запитання «Чи навчаєте дітей розрізняти гумористичне й серйозне, комічне й саркастичне, щирий сміх та насміхання?» ствердно відповів 51 респондент (53,1%). Водночас саме цю діяльність необхідно посилити, адже невдалий жарт чи кепкування можуть бути елементами булінгу. Анкетовані вчителі й вихователі зазначили, що пояснюють дітям про можливість образити друзів насміханням.

Результати анкетування засвідчили, формування уявлень дітей про гумор і все, що з ним пов'язано, не здійснюється систематично (лише майже половина (54,1 %) опитаних педагогів закладів дошкільної освіти та початкових шкіл дали ствердну відповідь). При чому більшість опитаних учителів (75% від 32 учасників-учителів) відповіли, що не здійснюють такої діяльності. Проте вважаємо, що уявлення про гумор у початковій школі формуються на уроках та в позаурочній діяльності, тому педагоги не виокремлюють цю діяльність як цілеспрямовану.

Важливим у процесі формування уявлень про гумор і все, що з ним пов'язано, респонденти називають розвиток умінь розуміти жарти, зокрема і в медіазасобах, адекватно реагувати на них, жартувати загалом, але не ображати інших. Адже насміхання може стати елементом булінгу не лише в початковій школі, але вже й у дошкільній.

Вихователі назвали велику кількість візуальних та аудіовізуальних медіазасобів, які використовують для формування уявлень про гумор і все, що з ним пов'язано. Учителі початкових шкіл запитання, які передбачали розгорнуту відповідь, пропускали.

Результати наших досліджень співзвучні з висновками Г. Васяновича, Л. Герганова, Т. Бешок [19], які з'ясували,

The results of our research are consonant with the conclusions of H. Vasianovych, L. Herhanov, T. Beshok, [19], who found out that teachers do not sufficiently implement media education technologies at primary schools and have a low level of media literacy.

Our scientific research, joint work with Master's students made it possible to come to the conclusion about the need to include topics about the use of media tools with humorous potential in the content of a number of educational disciplines: "Actual problems of preschool education", "The history of preschool pedagogy", "Organization of preschoolers game activities", "Introduction to pedagogy", "Pedagogical technologies at primary school", etc. In particular, the students were interested in the following lectures: "The problem of humor in the history of pedagogy", "Using humorous media tools for the preschoolers speech development", "Formation of transition skills of primary school students by means analysis of media with humorous potential", "Laughter therapy and health saving of preschool and primary school age children", "Humor therapy in work with children in crisis situations". The study of humor problems was based on the implementation of a number of methods (interactive, project), means of education (visual (books, periodicals), audial (audio fairy tales, etc.), audiovisual (cartoons)) with humorous potential.

Conclusions and research perspectives.

In the conditions of the media education actualization, increased interest to the traditions of the Ukrainian people, the growth of psychological tension in the society, the discovery of new threats to health, especially of preschool and primary school age children, the interest of teachers and scientists in the problem of using humorous media products is increasing. The application of these products is considered to reduce the level of stress and anxiety in children during wartime events. Humorous media products are the multifunctional media tools: at preschool educational institutions and primary schools, they are used for the development of learning motivation, thinking, imagination, creativity and communication skills in children. They

що педагоги недостатньо впроваджують медіаосвітні технології в початкових школах і мають низький рівень медіаграмотності.

Наші наукові пошуки, спільна робота зі студентами магістратури дали змогу дійти висновку про необхідність включення тем про використання медіазасобів із гумористичним потенціалом до змісту низки навчальних дисциплін: "Актуальні проблеми дошкільної освіти", "Історія дошкільної педагогіки", "Організація ігрової діяльності дошкільників"; "Вступ до педагогіки", "Педагогічні технології у початковій школі" тощо. Зокрема, у студентів викликали інтерес такі лекції: "Проблема гумору в історії педагогіки", "Використання гумористичних медіа для розвитку мовлення дошкільників", "Формування наскрізних умінь учнів початкової школи на основі аналізу гумористичних медіа", "Сміхотерапія та здоров'язбереження дітей дошкільного та молодшого шкільного віку", "Гуморотерапія в роботі з дітьми, що перебувають у кризових ситуаціях". Вивчення проблем гумору відбувалося на основі реалізації низки методів (інтерактивних, проєктних), засобів (візуальних (книги, періодичні видання), аудальних (аудіоказки та ін.), аудіовізуальних (мультиплікаційні фільми)) з гумористичним потенціалом.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. В умовах актуалізації медіаосвіти, посиленого зацікавлення традиціями українського народу, зростання психологічної напруги в суспільстві, виявлення все нових загроз для здоров'я, особливо дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, посилюється інтерес педагогів до проблеми застосування гумористичної медіапродукції. Її використання є одним із шляхів зменшення рівня стресу і тривожності у дітей під час воєнних подій. Гумористична медіапродукція є поліфункційним медіазасобом: у закладах дошкільної освіти та початкових школах застосовується для розвитку мотивації, мислення, уяви, креативності, комунікативної

are valuable in organization of leisure time, national-patriotic and moral education, health saving, pedagogical diagnostics, as well as prevention of aggressive behavior.

However, humorous media products are still insufficiently used in the educational process of preschool educational institutions and primary schools. The results of the survey demonstrated that only the half (54.1%) of the interviewed kindergarten teachers and primary school teachers formed the children's ideas about humor and everything related to it.

To improve the readiness of future kindergarten and teachers to use humorous media production, the following forms of education are effective: lectures devoted to the use of humorous media products; methods (interactive, game, project); visual, audial, and audiovisual means with humorous potential.

The ideas worth to be used at preschool educational institutions and primary schools refer to formation of children's ability to distinguish between jokes and mockery; to use jokes in difficult situations in order to respond to the problem optimistically and consciously solve it, and not to see only the negative in difficulties; to joke only where appropriate; to reveal the comic and the serious, the fictional and the real in humorous media products.

The prospects for further research imply substantiation of the technology of training future specialists in preschool and primary education for the use of humorous media products.

компетентності дітей, організації дозвілля, національно-патріотичного й морального виховання, здоров'язбереження, педагогічної діагностики, а також із профілактичною метою, зокрема для попередження агресивних дій.

Проте в освітньому процесі закладів дошкільної освіти та початкових шкіл гумористична медіапродукція застосовується недостатньо. Результати анкетування засвідчили, що лише половина (54,1 %) опитаних педагогів формують уявлення дітей про гумор і все, що з ним пов'язано.

Для поліпшення готовності майбутніх вихователів та вчителів до використання гумористичної медіапродукції ефективними є такі форми навчання: лекції, присвячені використанню гумористичної медіапродукції; методи (інтерактивні, ігрові, проєктні); візуальні, аудальні та аудіовізуальні засоби з гумористичним потенціалом.

Заслуговують на використання в закладах дошкільної освіти та початкових школах ідеї: формування в дітей умінь розрізняти жарти та насміхання; застосовувати жарти в складних ситуаціях, щоб реагувати на проблему оптимістично і свідомо її вирішувати, а не бачити в труднощах лише негатив; жартувати лише там, де доречно; виявляти комічне і серйозне, вигадане і реальне в гумористичній медіапродукції.

Перспективами подальших досліджень є обґрунтування технології підготовки майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти до використання гумористичної медіапродукції.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. *Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity) [Basic component of preschool education (State standard of preschool education)]*. Pid nauk. kerivn. Pirozhenko T.O. Zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 12.01.2021 № 33. Retrieved from: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf [in Ukrainian].
2. Mikhno, O.P. (complier), & Sukhomlynska, O.V. (science consultant). (2018). *Vasyl Sukhomlynskyi. Aforyzmy [Vasyl Sukhomlynskyi. Aphorisms]. Pedahohichni muzei Ukrainy – Pedagogical Museum of Ukraine (Ser. "Pedahohichni republikatsii" – Ser. "Pedagogical Republications")*. Kyiv, vyp. 5 [in Ukrainian].

3. Vasianovych, H., Herhanov, L., & Beshok, T. (2020). Diagnostyka rivniv sformovanosti mediahramotnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv. [Diagnostics of the levels of prospective primary school teachers' media literacy formation]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information Technologies and Learning Tolls*, 76 (2), 108-125 [in Ukrainian].
4. Verkhovynets, V.M. (1989). *Vesnianochka: Ihry z pisniamy dlia ditei doshk. i mol. shk. viku [Vesnianochka: Games with songs for preschool and primary school age children]*. 5-te vyd. Kyiv [in Ukrainian].
5. Sirenko, A.Ye., & Vanko, K.I. (compilers). (2019). *Vykorystannia humorystychnykh khudozhnykh tvoriv u formuvanni komunikatyvnoi kompetentnosti doshkilnyka (materialy Internet-konferentsii) [The use of humorous works of art in the formation of communicative competence of the preschooler (materials of the Internet conference)]*. *Zbirka rozrobok tematychnykh zaniat, teatralizovanykh rozvah, teoretychnykh rozдумiv dlia pedahohichnykh pratsivnykiu doshkilnykh navchalnykh zakladiu – Collection of developments of thematic classes, theatrical entertainments, theoretical reflections for pedagogical workers of preschool educational institutions* [in Ukrainian].
6. Havrysh, N.V., & Kurinna, S.M. (1999). Humor vykhovuie, navchaie [Humor educates, teaches]. *Doshkilne vykhovannia – Preschool Education*, 10, 20-21 [in Ukrainian].
7. *Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity [State standard of primary education]: zatv. postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 liutoho 2018 r. № 87*. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti> [in Ukrainian].
8. Dubaseniuk, O.A., & Marchenko, H.V. (2020). Terminological analysis of the essence of “Media education” concept. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka. Pedahohichni nauky – Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*, 101, 5-15. DOI: [http://dx.doi.org/10.35433/pedagogy.2\(101\).2020.5-15](http://dx.doi.org/10.35433/pedagogy.2(101).2020.5-15) [in English].
9. Kretova, O.I. (2002). Humor yak pedahohichna problema [Humor as a pedagogical problem]. *Doksa: zb. nauk. pr. z filosofii ta filolohii – Doksa: Collection of Scientific Works in Philosophy and Philology*, 2. Retrieved from: <http://doxa.onu.edu.ua/Doxa2/95-96.pdf> [in Ukrainian].
10. Pysarchuk, O., & Chaika, V. (2021). Psykholoho-pedahohichniyi potentsial humoru yak zasobu navchannia i vykhovannia uchniv pochatkovoї shkoly [Psychological and pedagogical potential of humor as a means of teaching and educating primary school students]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. V. Hnatiuka. Ser. Pedahohika – Scientific notes of Ternopil V. Hnatiuk National Pedagogical University. Ser. Pedagogy*, 2, 41-49 [in Ukrainian].
11. Psatii, A. (2021). *Psykhologhiia humoru [Psychology of humor]*. Kyiv [in Ukrainian].
12. Samsoniuk, N., & Saharda, M. (1991). Smikh – tse potreba [Laughter is a necessity]. *Doshkilne vykhovannia – Preschool Education*, 6, 12-13 [in Ukrainian].
13. Sitkar, V. (2002). Henderni aspekty dytiachoho humoru i tvorcha spadshchyna Vasylia Sukhomlynskoho [Gender aspects of children's humor and creative heritage of Vasyl Sukhomlynskyi]. *Naukovi zapysky Ternop. derzh. ped. un-tu im. V. Hnatiuka – Scientific notes of Ternopil V. Hnatiuk State Pedagogical University*, 5, 272-276 [in Ukrainian].
14. Starovoitenko, N.V. (2000). *Vykhovannia pochuttia humoru u starshykh doshkilnykiu ta molodshykh shkoliariv [Education of a sense of humor in senior preschoolers and primary school students]*. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. Retrieved from: <http://lawdiss.org.ua/ard/00snvdms.shtml> [in Ukrainian].
15. Starovoitenko, N.V. (1999). Problema shkilnoho humoru v istorii pedahohiky [The problem of school humor in the history of pedagogy]. *Visnyk Volynskoho derzhavnogo universytetu. Serii "Psykhologhiia i pedahohika" – Bulletin of Volyn State University. Series "Psychology and Pedagogy"*, 1, 78-81 [in Ukrainian].

16. Sukhomlynskyi, V.O. (1976). *Vybrani tvory: v 5 t. [Selected works: in 5 vols.]*. Kyiv, t. 1 [in Ukrainian].
17. Grzybowski, P.P. (2015). *Śmiech w edukacji. Od szkolnej wspólnoty śmiechu po edukację międzykulturową [Laughter in education. From the school community of laughter to intercultural education]*. Kraków. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/287200217_Smiech_w_edukacji_Od_szkolnej_wspolnoty_smiechu_po_edukacje_miedzykulturowa_-_wybrane_fragmenty [in Polish].
18. Neff, P., & Dewaele, J.-M. (2022). Humor Strategies in the Foreign Language Class. *Innovation in Language Learning and Teaching*. June. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/361309732_Humor_Strategies_in_the_Foreign_Language_Class DOI:10.1080/17501229.2022.2088761 [in English].
19. Taleb, R., Itani, H., Itani, S., Salameh, R., Ramadan, A., & Sidani, K. (2020). The use of humour in medical education: students' perspective. *European Journal of Humour Research*, 10 (1), 186-198. DOI:10.7592/EJHR2022.10.1.637 [in English].
20. Tereshchuk, H.V., Kuzma, I.I., Yankovych, O.I., & Falfushynska, H.I. (2018). The formation of a successful personality of a pupil in Ukrainian primary school during media education implementation. *Cloud Technologies in Education. Proceedings of the 6th Workshop CTE 2018* (Kryvyi Rih, Ukraine, December 21, 2018) / Kiv, A.E., Soloviev, V.N. (eds.). CEUR-WS.org, online, 145-158. Retrieved from: <http://ceur-ws.org/Vol-2433/paper08.pdf> [in English].
21. Yankovych, O.I., Chaika, V.M., Ivanova, T.V., Binytska, K.M., Kuzma, I.I., Pysarchuk, O.T., & Falfushynska, H.I. (2018). Technology of forming media literacy of children of the senior pre-school age of Ukraine. *Cloud Technologies in Education. Proceedings of the 6th Workshop CTE 2018* (Kryvyi Rih, Ukraine, December 21, 2018) / Kiv, A.E., Soloviev, V.N. (eds.). CEUR-WS.org, online, 126-144. Retrieved from: <http://ceur-ws.org/Vol-2433/paper07.pdf> [in English].

Received: April 27, 2022

Accepted: May 19, 2022